

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILIYA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

1. dönem 1. yazılı konu soru dağılım tablosuna ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

1. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

“Giriş” üniteleri ünite tablosunda belirtilen kendi konuları çerçevesinde ele alınacaktır.
(bkz. Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı sayfa 13, 2. madde)

1. Türklerin tarihî süreçte Göktürk, Arap ve Latin alfabeleri gibi farklı alfabeler kullanmalarının nedenlerinden birini açıklayınız.

Kazanım: A.2.11. Metinde millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasal, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

2. Aşağıda Ömer Seyfettin’in *Gizli Mabel* adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Kapıyı çaldım, ihtiyar Arap açtı:

– Sütannem yok mu, diye sordum.

– Komşuda... Buyurun...

– Haydi, Karanfil Dadı. Git, koş, benim geldiğimi söyle. Yanımda da bir misafirim var. Bu gece sizde kalacağız, dedim.

İçeri girdik. Temiz fakat karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdivenden çıktık. Misafir odasına genç Frenk bayıldı. Yerde güzel bir Acem halısı yayılıydı. Duvarlar merhum hattat sütbabamın yadigâr bıraktığı levhalarla süslenmişti. Yastıklarına fes rengi perdelerin düştüğü sedirler kırmızı battaniyelerle örtülüydü. Karşı karşıya oturduk. Kafeslere hayran oldu.

Bu parçada millî ve manevî değerlerimizden hangisi öne çıkmaktadır? Parçadan hareketle açıklayınız.

Kazanım: A.2.5. Metnin olay örgüsünü belirler.

A.2.6. Metnin şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

3. Aşağıda Ömer Seyfettin'in *Forsa* adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Bu, her gece uykusunda kendini kurtarmak için birçok gemilerin pupa yelken geldiğini gören zavallı, eski bir Türk forsasıydı. Esir olalı kırk seneden ziyade geçmişti. Otuz yaşında dinç, levent, kuvvetli bir kahramanken Malta korsanlarının eline düşmüştü. Yirmi sene onların kadirgâlarında kürek çekti. Yirmi sene iki zincirle iki ayağından rutubetli bir geminin dibine bağlanmış yaşadı. Yirmi senenin yazları, kışları, rüzgârları, fırtınaları, güneşleri onun granit vücudunu eritemedi. Zincirleri küflendi, çürüdü, kırıldı. Yirmi sene içinde birkaç defa halkalarını, çivilerini değiştirdiler. Fakat onun çelikten daha sert adaleli bacaklarına bir şey olmadı. Sadece abdest alamadığı için üzüldü. Daima güneşin doğduğu tarafı soluna alır, gözlerini kibleye çevirir; beş vaktini gizli gizli, işaretle eda ederdi. Elli yaşına gelince korsanlar onu "Artık iyi kürek çekemez!" diye çıkarıp bir adada satmışlardı. Efendisi bir çiftçiydi. On sene kuru ekmekle onun yanında çalıştı. Allah'a çok şükrediyordu. Çünkü artık, bacaklarından mihli değildi. Abdest alıyor, tam kıblenin karşısına geçiyor, unutamadığı ayetlerle namaz kılıyor, dua edebiliyordu. Bütün ümidi memleketine, Edremit'e, kavuşmaktı. Otuz sene içinde hiçbir an ümidini kesmedi. "Öldükten sonra dirileceğime nasıl inanıyorsam elli yıl esirlikten sonra da memleketime kavuşacağıma öyle inanırım." derdi.

Bu parçadaki zaman ve mekân unsurlarının nasıl ele alındığını ve kahramanın kişisel özelliklerinin olay akışını nasıl etkilediğini açıklayınız.

Kazanım: A.2.16. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

4. Kerem bir türlü dağdan gözünü ayıramıyordu. Yarım saat içinde ne değişiklikler olmuştu! Dorukları apaydınlık dağı, karanlık bulutlar sarmıştı birden. Ona baktıkça Kerem'in gönlü bir daralıyor bir açılıyordu. Dilinden ozanların dağ üstüne söyledikleri geçti. Yeterince dertli Kerem daha da karamsarlaştı. Yağmur öncesinde gök gürler de dünya nasıl oynar yerinden, nasıl savrulur, öyle oldu. Kerem, sazını eline aldı; içinin fırtınasını dindirdi.

Bu parçadaki fiilimsileri belirleyerek türlerini yazınız. Bu fiilimsilerden birini farklı bir cümlede kullanınız.

1. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

Kazanım: A.2.13. Metni yorumlar.

B.1. Farklı türlerde metinler yazar.

5. Aşağıda *Dede Korkut Hikâyeleri*'nden bir parça verilmiştir.

Kazılık Koca'yı yakalayıp tutup kaleye koydular. Yiğitleri durmayıp kaçtılar. Kazılık Koca tam on altı yıl kalede tutsak oldu. Meğer hanım, Kazılık Koca esir olduğu vakit bir oğulcuğu var idi. Bir yaşında idi. On beş yaşına girdi, yiğit oldu. Babasını öldü biliyordu. Yasak eylemişlerdi, esir olduğunu delikanlıdan saklıyorlardı. Adına Yigenek derlerdi. Günlerden bir gün Yigenek oturup beylerle sohbet ederken Kara Göne oğlu Budak ile anlaşılamadı. Birbirine söz atıştılar. Budak der: "Burada çene çalıp duracağına varıp babanı kurtar, neden on altı yıldır tutsaktır?" dedi. Yigenek bu haberi işitince yüreği oynadı, kara bağı sarsıldı. Kalktı Bayındır Han'ın huzuruna çıktı.

Yigenek'in beklenmedik bir durumla karşılaştığı bu hikâyeyi temaya uygun olarak devam ettiriniz.

